

מראי מקומות - יבמות

קג.

או ששוקו עומד באמצע הרגל, וזה ודאי ג"כ אין חולצין
[דאל"כ למה הי' צריך אמימר לתרץ דיהיב לאחר וחליץ, לימא
דסמוכות הרגלים איירי בעקום רגלים כהאי גוונא].

ה. לישנא מעליא נקט

הק' הערוך לנה, למה הק' קו' זאת עוד פעם ועוד פעם, האם
לא ידעה הגמ' דיכול לתרץ דלישנא מעליא נקט. ועוד, הרי
הגמ' לא נקטה כסדר הפסוקים כמו שהובאו בנ"ך. ולכן ביאה,
דמה דהגמ' תי' דלישנא מעליא נקט, אין הפי' דלא רצתה
התורה להוציא דבר מגונה, שהרי יש מקומות שהתורה
באמת הוציאה דבר מגונה, כמו דאי' בסוף פ"ג דמגילה.
אלא כוונת הגמ' היא דהי' רוצה להראות כבוד על מי שנאמר
עליו. וביאר עפ"ז סדר הפסוקים, דבתחלה הק' ממפיבושת,
שהפסוק הי' מספר על מה שהי' מצטער על דוד, ותי' דלישנא
מעליא נקט. ושוב הק' משאול, דבזה אינו מספר מצדקתו,
והי' ה"א דאינו חס על כבודו. ושוב הק' מעגלון, דמלך עכו"ם
הוא, ואולי אין חוששין על כבודו. ושוב הק' מיעל, דה"א דאין
הכתוב חס על כבודה, משום שנהנית מעבירה. ובזה א"ש
המשך הגמ' כמין חומה, דכשהגמ' תי' דחס על כבודה, הק'
והרי נהנית מעבירה, וע"ז תי' הגמ' וכו'.

ו. כל טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים

פרש"י, ששונאים הרשעים, וקצה נפש הצדיק בהנאתו,
הלכך לאו הנאה היא. והק' החשק שלמה, למה צריך לזה,
הרי מפורש בגמ' מהי הרעה אצל צדיקים. וגם מש"כ רש"י
דהרע הוא מה שאמר למה גנבת את אלהי, הרי אי"ז הטובה,
דא"כ לא מהני מה שהזהירו הקב"ה שלא לדבר עמו משוב ועד
רע, והניח בקו' (ומה שהק' על מה שפרש"י דטובתן של רשעים רעה אצל
צדיקים וכו', לכאו' רש"י הי' מוכרח לפרש כן, דאם כל הרעה הוא מה שהזכיר
שמו של ע"ז שלו, ואצל יעל מה שהטיל בה זוהמא, א"כ נמצא שאי"ז כלל
אלא במקרה הי' רעה אצל צדיקים אלו, ובאמת דברי הגמ' צ"ע. ואולי צריכים
לומר דמהא דמציינו אצל צדיקים אלו דטובה של רשעים הי' רע אצלן, הוי'
סימן לדבר דגם בעלמא הוא כן, ובזה פרש"י דאפי' אם אינו יכולים למצוא
מהי הרעה, הרי גילתה התורה בב' מקרים אלו שהוא רעה, וא"כ גם בעלמא
ע"כ יש בה רעה, ומסתמא הרעה היא דקצה נפש הצדיק בהנאתו, וכו', וצ"ע).

א. בין עומד בין יושב

כ' תוס' דמשמע לקמן דצריך לעמוד לכתחלה, וביאר דהיינו
משום דכגמר דין הוא, וכמו דבגמר דין צריך עמידה, כמו
כן בחליצה. וכ' ע"ז הר"ש מדעסוי דמשמע מכאן דגם הדין
דצריכין לעמוד בשעת הגמר דין אינו אלא לכתחלה. ועוד
כ' תוס' טעם אחר, דצריך עמידה משום דכתיב ועמד ואמר,
אבל גם זה אינו לעיכובא, דלא כתיב בלשון ציווי, אלא בלשון
סיפור דברים בעלמא. אולם הרשב"א חולק ע"ז וס"ל דאפי'
לכתחלה יכול לישב בשעת החליצה. אלא דכ' הרשב"א
דעכ"פ הקריאה צריכה להיות בעמידה לכתחלה, שהרי כתיב
ועמד ואמר.

ב. צריך למדחסי' לכרעי'

ביאר הרא"ש (ד), דטעם הדבר שהוא "כדי שיהא ניכר
שטורחת לחלוץ מנעל, דלפעמים מנעל של ב"ד גדול ממדת
רגלו, ונראה כיוצא מאליו אם לא שידחוק רגלו בקרקע מעט".
והרמב"ן (בספר הזכות) כ' דהטעם דצריך לדחוס בקרקע הוא
דצריך לעשות החליצה כמו דרך הליכתו, לאפוקי אם הי'
רגלו נתלה על עקבו, כדרך אדם כשמוטה, או שהי' מושכב
על צדו, כדרך אדם יושב. ומה דהק' מהי' מוטה או יושב,
היינו דבדרך כלל אין רגלו מתורץ בכה"ג, וכנ"ל. וע"ז תי' הגמ'
דכשר כשמוטה, אם מתרץ רגלו כדרך כשהולך.

ג. האי מאן דמסגי על ליחתא דכרעי' לא חליץ

ויש לעי', מה הדין אם אין אחין אלא הוא, האם מותרת לשוק
כיון שאינו יכול לחלוץ. ע' בפתחי תשובה (אה"ע קס"ט, כ"ט)
מה שהביא מהבית מאיר, ומשמע דכוונתו לומר דהיכא דאין
אח אלא הוא צריך לייבומי, ואפי' האידינא, ואפי' אם יש לו
אשה אחרת, ולא אמרי' בזה כל שאינו עולה לחליצה אינו
עולה לייבום.

ד. לאו בר אובא חליץ, ולא בר קיפוף חליץ

הק' הערוך לנה, מה מלמדנו ר' אשי בזה, פשיטא, הא אמרי'
כבר דעקומי רגלים לא חלצי. ותי' דאמימר לא קאמר דרק
מי שהולך אלחתא דכרעא, דהיינו על עליונו של רגל, אינו
חולץ, אבל יש ג"כ עקום רגלים שהולך על אצבעות רגלים,